

Το σύμβολο της νίκης

Ορθοδοξία / Θεολογία

Αλέξανδρος Χριστοδούλου, Θεολόγος

Είναι πράγματι αξιοθαύμαστο το ότι ο σταυρός, που ήταν το σύμβολο της πιο εξευτελιστικής ατιμώσεως, μετά τη σταύρωση του Θεανθρώπου έγινε το τιμιότερο και σεβαστότερο σύμβολο του Χριστιανισμού, σύμβολο θυσίας, λυτρώσεως και θριάμβου, όργανο εξαγιασμού. Το σημείο του σταυρού γίνεται ένα από τα χαρακτηριστικότερα σημεία της ζωής των πρώτων Χριστιανών. Οι αρχαίοι Χριστιανοί σφραγίζονται πάντοτε με τον «τύπον του Κυριακού σημείου», όπως ονομάζει το σταυρό ο Κλήμης ο Αλεξανδρείας, με το «μέγιστον σύμβολον της ισχύος και της αρχής» κατά τον Ιουστίνο, «το τρόπαιον κατά πάσης αντικειμένης δυνάμεως» κατά τον Ωριγένη, το «κραταίωμα της νίκης» κατά τον Μεθόδιο Ολύμπου.

Ο συγγραφέας του γ' αιώνα Τερτυλλιανός γράφει: «Εμείς οι Χριστιανοί σε όλα τα ταξίδια και τις μετακινήσεις, σε κάθε μας αναχώρηση και επιστροφή, όταν φορούμε τα ενδύματά μας και τα υποδήματα, στο λουτρό και στο τραπέζι, όταν ανάβουμε το λυχνάρι μας, όταν καθόμαστε ή ξαπλώνουμε, σε όλες τις πράξεις της καθημερινής μας ζωής κάνουμε το σημείο του σταυρού» (De corona κεφ. 3).

Έχουμε και πολλές άλλες μαρτυρίες από αρχαίους συγγραφείς για τη χρήση του σημείου του σταυρού. Οι γυναίκες που ζύμωναν, προτού ψήσουν το ψωμί, το σφράγιζαν με το σημείο του σταυρού. Οι νοικοκυραίοι χάρασαν μπροστά από το σπίτι τους το ίδιο σημείο. Οι τεχνίτες με αυτό στόλιζαν κοσμήματα και σκεύη. Και στον τάφο πάλι χάραζαν το σταυρό: «Τω Πέτρω και τω Μαρκελίνω εν τω σημείω του Κυρίου», διαβάζουμε στις επιτάφιας πλάκες των Κατακομβών. Και οι στρατιώτες πριν φύγουν για την μάχη, έκαναν το ιερό σημείο.

Στον ιερό αγώνα κατά της ειδωλολατρίας, που έκανε σύσσωμη η αρχαία Εκκλησία τρεις ολόκληρους αιώνες, ο σταυρός ήταν το παρήγορο σύμβολο της ηρωικής εγκαρτερήσεως και συγχρόνως η εγγύηση του θριάμβου. Ο επίσκοπος Ρώμης Δάμασος ονομάζει τους μάρτυρες «συντρόφους του αήττητου σταυρού». Και ο Καρχηδόνας άγιος Κυπριανός, γράφοντας στους Χριστιανούς που έμειναν ακλόνητοι μέσα στους διωγμούς, με τα εξής τους εγκωμιάζει: «το μέτωπο το

εξαγνισμένο με το σημείο του Θεού δεν μπορεί να φέρει τον στέφανο του διαβόλου».

Με αυτό το τρόπαιο της νίκης πολεμούν τα είδωλα οι γενναίοι μάρτυρες και με το σταυρό γίνονται αντάξιοι οπαδοί του Εσταυρωμένου. Με το σημείο του σταυρού πηγαίνει στο δικαστήριο μία παρθένος της Παλαιστίνης, μας λέει ο ιστορικός Ευσέβιος. Μπροστά στα είδωλα και σε πείσμα των ειδωλολατρών κάνει τον σταυρόν του και ο μάρτυρας Σατούρος. Και ο Χριστιανός στρατιώτης Μαξιμιλιανός απαντά ηρωικά στον ανθύπατο που θέλει να τον στολίσει με ένα ειδωλολατρικό σήμα: «Δεν δέχομαι το εγκόσμιο σήμα, δεν μου αρέσει να φέρω μόλυβδο στον τράχηλο αντί του σωτηρίου σημείου του Κυρίου μου Ιησού Χριστού, του Υιού του Θεού».

Η δύναμη της στρατευόμενης Εκκλησίας των Κατακομβών ήταν ο τίμιος σταυρός όπως το βλέπουμε στα αρχαία συγγράμματα και μαρτυρολογία. Το βλέπουμε και σ' ένα σχεδιάσμα του Γ' αιώνα, το οποίο χάραξαν ειδωλολάτρες στρατιώτες της ανακτορικής φρουράς στον τοίχο ενός στρατώνα επί του Παλατίνου της Ρώμης. Για να κοροϊδέψουν τον Χριστιανό συνάδελφό τους σκισάρισαν έναν άνδρα, ο οποίος λατρεύει ένα σταυρωμένο με μορφή όνου. Και από κάτω έγραψαν: «Αλεξάμενος σέβεται Θεόν». Το γεγονός είναι ότι ο νεαρός Αλεξάμενος, και τόσοι άλλοι Αλεξάμενοι, από το σταυρό του Χριστού έπαιρναν την ακατάβλητη εκείνη δύναμη για να γράψουν τις χρυσές σελίδες της αρχαίας χριστιανικής ιστορίας.

Και μετά τη νίκη και το θρίαμβο της Εκκλησίας στην πάλη με την ειδωλολατρεία, ο σταυρός παρέμεινε το σύμβολο της νίκης. Ο πρώτος Χριστιανός αυτοκράτορας, ο Μέγας Κωνσταντίνος, με το τρόπαιο του σταυρού αναδεικνύεται νικητής. Τον σταυρό αναγράφει στα κράνη, στις ασπίδες των στρατιωτών και στα αυτοκρατορικά σκήπτρα, διαδήματα και νομίσματα. Το σύμβολο της θυσίας γίνεται τώρα και σύμβολο του θριάμβου, που θα εμπνεύσει την θεμελίωση του βυζαντινού πολιτισμού.

<https://bit.ly/2WGf0be>